

Ariennir gan
Lywodraeth Cymru
Funded by
Welsh Government

Adolygiad o Gyllido Gwaith Ieuenctid: Crynodeb Gweithredol Cam 2

Cardiff
Metropolitan
University

Prifysgol
Metropolitan
Caerdydd

Prifysgol Cymru
Y Drindod Dewi Sant
University of Wales
Trinity Saint David

Prifysgol Wrecsam
Wrexham University

Adolygiad o Gyllido Gwaith Ieuenctid: Crynodeb Gweithredol Cam 2

1. Nodau a Methodoleg yr Ymchwil

- 1.1 Nod cyffredinol yr ymchwil hwn yw adolygu cyllido gwaith ieuenctid ar draws Cymru yn y sectorau gwaith ieuenctid gwirfoddol a statudol er mwyn cefnogi'r gwaith o ddatblygu model cyllido cynaliadwy ar gyfer gwaith ieuenctid yng Nghymru. Comisiynwyd yr ymchwil hwn gan Lywodraeth Cymru i ymateb i bedwerydd argymhelliad (allan o bedwar ar ddeg) y Bwrdd Gwaith Ieuenctid Interim sef y dylid cynnal adolygiad annibynnol i ddigonolrwydd, tryloywder, atebolrwydd ac effeithiolrwydd cyllid a gwariant ar wasanaethau gwaith ieuenctid ledled Cymru er mwyn asesu pa mor effeithiol oedd gweithgarwch gwaith ieuenctid a'r effaith ar bobl ifanc.
- 1.2 Mae gan yr adolygiad hwn o gyllido gwaith ieuenctid bedwar nod:
- (i) adolygu'r lefelau cyllido presennol i gael trosolwg o incwm a gwariant ac ystyriaeth o gynaliadwyedd ffynonellau cyllid
  - (ii) cynnal adolygiad o'r prosesau cyllido gan gynnwys y rhwystrau wrth geisio dod o hyd i gyllid
  - (iii) dadansoddiad o sut mae arian yn cael ei wario
  - (iv) ac adolygiad o lywodraethiant mudiadau h.y. sut mae penderfyniadau'n cael eu gwneud ar gyllido a gwariant a sut mae pobl ifanc yn cyfrannu at y penderfyniadau.
- 1.3 Mabwysiadwyd trefniant dulliau cymysg ar gyfer cynnal yr adolygiad, gan gynnwys dulliau casglu data ansoddol a meintiol.
- 1.4 Daeth data ar gyfer elfen feintiol yr ymchwil o ddwy ffynhonnell. Yn gyntaf, data sydd ar gael yn gyhoeddus ac yn ail, casglwyd data trwy ddefnyddio holiadur a gafodd ei fireinio a'i ddatblygu yn dilyn y deilliannau o gam 1 yr adolygiad hwn o gyllido gwaith ieuenctid:
- Ar gyfer y gwasanaeth ieuenctid statudol, cafodd data archwilio blynyddol awdurdodau lleol ar gyfer 2010-2011 i 2022-2023 (blynyddoedd ariannol) ei gasglu, ei lawr lwytho, a'i ddadansoddi. Defnyddiwyd pedair ardal ranbarthol y Prif Swyddogion Ieuenctid yn sail ar gyfer y grwpiadau er mwyn dadansoddi'r setiau data.

- Ar gyfer mudiadau gwaith ieuenctid yn y sector gwirfoddol, danfonwyd holiadur at fudiadau a enwyd gan Gyngor Gwasanaethau Ieuenctid Gwirfoddol Cymru (CWVYS), Cynghorau Gwirfoddol Sirol, a chwiliadau ar-lein. Y sampl o fudiadau y danfonwyd yr holiadur atynt oedd 171; roedd y mudiadau hyn yn bodloni'r meini prawf ar gyfer mudiad gwaith ieuenctid sector gwirfoddol. O'r 171 mudiad a gafodd eu hadnabod roedd 40 yn fudiadau sector gwirfoddol cenedlaethol ac roedd 131 yn fudiadau lleol. Llanwodd cyfanswm o 37 o fudiadau yr holiadur; roedd naw ohonynt yn fudiadau cenedlaethol ac roedd 28 yn fudiadau lleol, sef cyfradd ymateb gyffredinol o 22 y cant.

1.5 Casglwyd data ar gyfer elfen ansoddol yr ymchwil trwy gyfweiliadau a grwpiau ffocws:

- Gwahoddwyd mudiadau gwaith ieuenctid sector gwirfoddol i gymryd rhan mewn digwyddiadau penffordd a gynhaliwyd ledled Cymru ac ar-lein (Tabl 1.1). Yn ystod y digwyddiadau hyn cymerodd pobl ran mewn grwpiau ffocws. Cynrychiolwyd 92 o fudiadau sector gwirfoddol yn ein sioeau penffordd o fudiadau lleol a chenedlaethol. Cynhaliwyd sioeau penffordd daearyddol yn 19 o'r 22 bwrdeistref sirol ar draws Cymru a chynhaliwyd pedwar digwyddiad ar-lein hefyd. Daeth cyfartaledd o chwe pherson i'n digwyddiadau. Daeth cyfanswm o 123 o unigolion i'n digwyddiadau.
- Cynhaliwyd pedwar grŵp ffocws ar gyfer personél awdurdodau lleol, ac fe'u mynychwyd gan 21 Prif Swyddog Ieuenctid, yn ein grwpiau ffocws cenedlaethol neu lleol. Nid oedd gan un awdurdod lleol Brif Swyddog Ieuenctid yn ei swydd pan gynhaliwyd y gwaith maes. Yn ogystal â Phrif Swyddogion Ieuenctid, mynychwyd dau grŵp ffocws gan uwch aelodau staff eraill. Mewn un grŵp ffocws cymerodd cyfarwyddydd cyllid ran hefyd. Cynhaliwyd un cyfweiliad gyda sefydliad cyllido. Yn ogystal â'n grwpiau ffocws ar gyfer awdurdodau lleol, danfonwyd holiadur byr at Brif Swyddogion Ieuenctid i'w galluogi i gyfrannu'n ysgrifenedig. Danfonodd tri Phrif Swyddog Ieuenctid ymateb ysgrifenedig; gallai'r ymateb isel hwn fod oherwydd iddynt gymryd rhan ynghynt yn yr astudiaeth fel y nodwyd.

**Tabl 1.1 Pobl a Gymerodd Ran mewn Grwpiau Ffocws Sioeau
Penffordd/Grwpiau Ffocws/Cyfweliadau**

Math o Fudiad	Grwpiau Ffocws	Cyfweliadau	Cyfanswm y Cyfranogwyr
Mudiadau sector gwaith ieuencid gwirfoddol (gan gynnwys mudiadau cenedlaethol a lleol)	23		123 (Yn cynrychioli 92 VSYO)
Cynrychiolwyr awdurdodau lleol (gan gynnwys Prif Swyddogion Ieuencid ac uwch reolwyr a swyddogion cyllid eraill)	4		29 (21 PYO; 8 Uwch aelod o staff ALI)
Sefydliadau cyllido		1	

2. Prif Ganfyddiadau

2.1 Cafwyd tystiolaeth o bedwar prif ganfyddiad sy'n berthnasol i nodau'r astudiaeth:

- adolygu'r lefelau cyllido presennol i gael trosolwg o incwm a gwariant ac ystyriaeth o gynaliadwyedd ffynonellau cyllid
- cynnal adolygiad o'r prosesau cyllido gan gynnwys y rhwystrau wrth geisio dod o hyd i gyllid
- dadansoddiad o sut mae arian yn cael ei wario
- ac adolygiad o lywodraethiant mudiadau h.y., sut mae penderfyniadau'n cael eu gwneud ar gyllido a gwariant a sut mae pobl ifanc yn cyfrannu at y penderfyniadau.

Incwm

2.2 Mae rhannau gwirfoddol a statudol y sector gwaith ieuencid wedi gweld gostyngiad cyffredinol yn eu cyllid mewn termau real dros y tair blynedd diwethaf:

- Aseswyd lefel gyllido gyffredinol 37 mudiad sector gwaith ieuencid gwirfoddol trwy eu hymatebion i'r holiadur. Darparodd tri deg tri ohonynt wybodaeth am eu hincwm. Rhyngddynt roedd gan y 33 mudiad incwm cyfunol o £8,639,960 yn 2020.21 (mae'r rhain yn ffigyrau real, wedi'u haddasu ar gyfer chwyddiant),

£8,655,453 yn 2021.22 ac £8,037,802 yn 2022.23. Er y gwelwyd cynnydd yn incwm rhai ymatebwyr, cafwyd gostyngiad yn incwm cyffredinol eraill, ac mae ymatebion yn dangos gostyngiad incwm o 7 y cant dros y tair blynedd diwethaf yn seiliedig ar yr incwm cyfunol ar gyfer pob blwyddyn.

- Cafwyd cynnydd o dri y cant yng nghyfanswm incwm yn y sector statudol dros yr un cyfnod, ond mae data mwy hirdymor yn dangos fod cyfanswm incwm yn y sector statudol wedi lleihau 26 y cant er 2010-2011
- Ar gyfer y sectorau statudol a gwirfoddol, yr amcangyfrif o gyfanswm lefel y cyllid incwm a dderbyniwyd ar gyfer gwaith ieuenctid yng Nghymru yw £84,635,941. O gymharu, amcangyfrifir mai cyfanswm yr incwm wedi'i addasu yn ôl y CPI ar gyfer Cymru yn 2010.11 yw £114,775,130, (addaswyd y ffigyrau yn ôl y CPI i werthoedd 2022-2023).

2.3 Mae cyfran yr incwm o ffynonellau gwahanol wedi amrywio, sy'n dangos diffyg sefydlogrwydd ar gyfer mudiadau gwaith ieuenctid gwirfoddol ar draws cyfnod o dair blynedd.

- yn y sector gwaith ieuenctid gwirfoddol mae incwm o sefydliadau ac ymddiriedolaethau elusennol wedi lleihau 42 y cant (ffigyrau real, wedi'u haddasu ar gyfer chwyddiant), dros y tair blynedd diwethaf
- roedd 57 o sefydliadau ac ymddiriedolaethau elusennol gwahanol yn darparu incwm i fudiadau gwaith ieuenctid sector gwirfoddol dros dair blynedd
- fe nodwyd fod gan rai mudiadau gwaith ieuenctid gwirfoddol dros 35 o ffynonellau incwm ar yr un pryd a dywedodd un bod ganddynt 75 (cyfeiriwyd at hyn mewn grŵp ffocws sector gwirfoddol, ni lanwodd y mudiad ein holiadur).
- mae incwm a gynhyrchwyd wedi lleihau 14 y cant dros y tair blynedd diwethaf (wedi'i addasu ar gyfer chwyddiant). Erbyn hyn mae'n cynrychioli 16 y cant o gyfanswm incwm y sector gwirfoddol yn ein sampl, i lawr o 18 y cant yn 2020.2021
- mae incwm o gynghorau tref a chymuned wedi cynyddu ddeg gwaith drosodd dros y tair blynedd diwethaf, er ei fod yn parhau'n gyfran fach iawn o incwm ar gyfer y mudiadau hynny yn ein sampl ar 0.2 y cant

2.4 Yn y sector gwaith ieuenctid statudol mae'r ffynonellau incwm wedi aros yn fwy sefydlog nac yn y sector gwirfoddol dros y tair blynedd diwethaf. Fodd bynnag, mae cyllideb graidd y gwasanaeth ieuenctid yn cynrychioli cyfran sy'n lleihau o gyfanswm yr incwm, tra bod incwm o feysydd awdurdodau eraill, o Lywodraeth Cymru, ac o iechyd yn cynrychioli cyfran sy'n cynyddu o gyfanswm yr incwm.

2.5 Mae'r ffrydiau incwm presennol yn dangos yr heriau o hyrwyddo model arfer cynaliadwy ar gyfer y sectorau gwaith ieuenctid statudol a gwirfoddol:

- Yn y sector gwaith ieuenctid statudol, mae'n ymddangos fod y newid mewn ffrydiau incwm a gorddibyniaeth ar ffynonellau cyllido allanol yn golygu symud oddi wrth weithgareddau craidd a chynnig gwaith ieuenctid cyffredinol
- Mae diffyg trosolwg a chydlynu ffrydiau cyllido gwahanol yn y sector gwaith ieuenctid statudol
- Bydd nifer ac amrywiaeth y ffynonellau cyllido ar gyfer mudiadau gwaith ieuenctid sector gwirfoddol yn golygu'n anochel y caiff mwy o amser ei dreulio ar geisiadau a gofynion adrodd
- Roedd llai na hanner y mudiadau sector gwirfoddol a ymatebodd i'r holiadur yn barnu fod lefelau cyllido yn ddigonol i gynnal lefelau presennol eu darpariaeth, ac yn y tymor hir nid oedd y rhan fwyaf yn hyderus o gwbl yn eu gallu i gynnal eu gwasanaethau
- mae'r nifer arwyddocaol o ffrydiau cyllido gwahanol a ddefnyddir gan y sector gwirfoddol yn arwain, yn aml iawn, at fodel cyllido cymhleth all fod yn anodd ei gynnal dros yr hirdymor.

Prosesau Cyllido

2.6 Dywedwyd mai'r tri rhwystr mwyaf cyffredin rhag gallu cael gafael ar arian o fewn ein sampl yn y sector gwirfoddol oedd diffyg cyfleoedd arian craidd, diffyg capasiti staff, a natur fyrdymor llawer o grantiau.

- Cafodd ansefydlogrwydd cyfleoedd arian craidd effaith ar bron bob mudiad a gyfrannodd at yr ymchwil hwn; cafodd gryn *sgil* effeithiau, gan gynnwys y gallu i fod yn strategol ac i allu gwneud cais am gyllid er mwyn adeiladu strwythur cynaliadwy.
- dywedir fod diffyg capasiti staff yn un o'r prif rwystrau wrth geisio cael gafael ar gyllid gan fod mudiadau gwaith ieuenctid sector gwirfoddol yn treulio cryn dipyn o amser yn chwilio am fuddsoddiadau. Er enghraifft, dywedodd y 37 ymatebydd i'n holiadur wrthym eu bod wedi gwneud 590 o geisiadau unigol am arian yn ystod blwyddyn ariannol 2022.23. Mae hynny'n cyfateb, yn eu hasesiad nhw, i tua 10,542 o oriau staff i wneud y ceisiadau hyn. Mae'r ffigwr hwnnw'n golygu cyfartaledd o 17 awr ar bob cais am arian.
- hefyd, mae mudiadau o sectorau gwaith ieuenctid gwirfoddol a statudol yn penderfynu nad yw cynnig am rai mathau o gyllid yn ddefnydd effeithiol ac effeithlon o'u hamser oherwydd baich gweinyddol gwneud cais am arian, ei weinyddu, ac adrodd arno.
- dywedwyd hefyd fod natur fyrdymor cyllido yn rhwystr ymhlith yr ymatebwyr i'n holiadur. Wrth edrych ar fanteision ac anfanteision cylchoedd cyllido byrdymor a

hirdymor, ni welsom unrhyw gefnogaeth sylweddol i gylchoedd cyllido byrdymor. Bron yn unfrydol, lleisiodd pobl eu cefnogaeth i drefniadau cyllido sy'n cael ei ddarparu dros gyfnodau hirach o amser.

- mae rhai mudiadau wedi nodi sut maent yn lliniaru rhag y rhwystrau a wynebant trwy amrywio eu ffrydiau cyllido, gweithio'n uniongyrchol gyda chyllidwyr, a lle y bo modd, gweithio gyda sefydliadau, yn bennaf felly CWVYS, o fewn y sector gwaith ieuenctid gwirfoddol
- ceir cydweithio hefyd gyda sectorau eraill sy'n gweithio gyda phobl ifanc er mwyn creu modelau cyllido cynhaliol sy'n llesol i bawb perthnasol
- dywedir nad yw'r berthynas rhwng y sector gwirfoddol a statudol yn llesol i'r ddwy ochr mewn rhai rhannau o Gymru, a chyfeiriwyd at ddiffyg tryloywder y prosesau cyllido. Mae 19 y cant o ymatebwyr o'r sector gwirfoddol i'n holiadur yn teimlo y gallant ddylanwadu ar benderfyniadau gwariant yn yr awdurdod lleol, tra bod 81 y cant yn teimlo nad oes ganddynt unrhyw ddylanwad ar benderfyniadau awdurdodau lleol.

Gwariant

- 2.7 Nid oedd lefel yr arian wrth gefn a welsom yn y sector gwirfoddol yn dilyn disgwyliadau gan nad oedd y rhan fwyaf ohono wedi cael ei ddefnyddio:
- Cynyddodd arian wrth gefn yn 2021.22, gan 16.7 y cant ac ym mlwyddyn ariannol 2022.23 cynyddodd yr arian wrth gefn gan 6.08 y cant. Mae arian wrth gefn mudiadau gwirfoddol cenedlaethol tua phedair gwaith yn fwy na mudiadau gwirfoddol lleol.
- 2.8 Mae'r sector gwaith ieuenctid statudol yn gwario mwy ar hyfforddiant fel cyfran o incwm na'r sector gwaith ieuenctid gwirfoddol, ond llai ar adnoddau ac adeiladau. Mae cyfran uchel o wariant y sectorau statudol a gwirfoddol ar staffio, ac mae hyn yn eu gwneud yn agored iawn i effeithiau costau staff yn codi.
- 2.9 Mae staffio, cyflogau, costau adnoddau, costau eraill a threuliau gweinyddol, hyfforddiant a chostau adeiladau yn cynrychioli 80.2 y cant ac 89.1 y cant o gyfanswm y gwariant ar gyfer y sector gwaith ieuenctid statudol ym mlynnyddoedd ariannol 2010.11 a 2022.23. Y tueddiad mwyaf oedd y cynnydd arwyddocaol yng nghostau cyflogau dros y 13 mlynedd diwethaf, pan gafwyd cynnydd o 13% yn y gwariant ar staff. Mae'r gwariant ar adeiladau wedi haneru dros yr un cyfnod. Y rheswm am hynny yw y gwerthwyd adeiladau hŷn, symud hybiau i unedau rhent i osgoi costau cynnal a chadw uchel, a'r ffaith na chafodd adeiladau rhent eu hamnewid. Bu costau adnoddau newydd yn sefydlog dros y cyfnod.

2.10 Mae'r mudiadau sector gwirfoddol a gynrychiolir yn yr astudiaeth hon yn dangos fod eu hincwm yn lleihau yn gyffredinol. Efallai y bydd rhai mudiadau yn cyrraedd pwynt tyngedfennol lle y mae eu hincwm yn llai na'u gwariant, a gallem weld mwy o ddefnydd o arian wrth gefn o'r herwydd.

Llywodraethiant

2.11 Yn gyffredinol, mae'r canfyddiadau'n dangos fod gwneud penderfyniadau'n lleol yn arwain at amrywiaeth sylweddol iawn yn y penderfyniadau cyllido ar gyfer gwaith ieuenctid a bod ystod eang o ffactorau'n gallu dylanwadu ar y penderfyniadau hyn, gan gynnwys yr angen i ymateb i strategaethau lleol, anghenion yn newid, a gofynion arian grant:

- Mae'r penderfyniadau cyllido ar gyfer gwaith ieuenctid sector statudol yn digwydd o fewn cyd-destun ehangach yr awdurdodau lleol y maent yn gweithredu oddi fewn iddynt ac o'r herwydd mae wedi arwain at amrywiaeth mawr ar draws Cymru yn y ffordd y caiff cyllid ei ddyrannu ar gyfer gwaith ieuenctid.
  - i. O fewn y Grant Cynnal Refeniw, mae pob maes gwasanaeth (yn y cyswllt hwn y gwasanaeth ieuenctid) yn derbyn swm penodol o gyllid. Nid yw'r defnydd o'r Grant Cynnal Refeniw gan awdurdodau lleol wedi'i neilltuo ar gyfer unrhyw faes, gan gynnwys gwaith ieuenctid, ac o'r herwydd caiff ei benderfynu gan bolisiâu lleol.
  - ii. Golyga hynny fod y ffigwr hwn yn enwol yn unig, ac mae gan awdurdodau lleol ryddid i wneud eu penderfyniadau gwario eu hunain. E.e. : Mae gan Gasnewydd, Pen-y-bont ar Ogwr ac Abertawe y symiau isaf o gyllideb graidd y gwasanaeth ieuenctid yn gyson o gymharu â ffigwr yr RSG. Roedd Ynys Môn, Merthyr Tudful, Rhondda Cynon Taf, Wreccsam, a Bro Morgannwg yn gyson yn dyrannu mwy na'r ffigwr RSG enwol i gyllideb graidd eu gwasanaeth ieuenctid: rhwng 15 y cant a 157 y cant o'r ffigwr setliad RSG enwol ar gyfer gwaith ieuenctid, Mae hyn yn dangos fod gwahaniaeth mawr yn lefel y cyllid a ddarperir ar gyfer gwaith ieuenctid ledled Cymru yn y sector statudol.
  - iii. Nid yw penderfyniadau ynghylch dyrannu arian craidd a defnyddio'r RSG yn cael eu gwneud ar lefel Prif Swyddogion Ieuenctid, ond yn hytrach ar lefel Cyfarwyddwr Corfforaethol/aelod etholedig lleol.
  - iv. Mae'r ymchwil yn dangos fod rhai penderfyniadau, ar lefel leol, yn cael eu cymryd mewn ffordd fwy *ad hoc* neu ymatebol oherwydd y blaenoriaethau lleol.

2.12 Mae gofynion llywodraethiant yn gallu bod yn feichus i fudiadau, ac mae lefelau gwahanol o ddisgwyliadau a roddir ar fudiadau gan gyllidwyr gwahanol yn arwain at gymhlethdod:

- Ar gyfer mudiadau sector gwirfoddol mae trefniadau lleol ar gyfer gwneud cais, cynllunio, monitro, a gwerthuso yn amrywio; trafododd mudiadau sector gwirfoddol yn ein sioeau penffordd sut maent yn gorfod cwblhau adroddiadau gwerthuso ar gyfer pwyllgorau rheoli a sefydliadau cyllido, ac roeddent yn cydnabod eu bod yn atebol i gymunedau lleol, gan gynnwys cynghorau cymuned ac awdurdodau lleol os ydynt yn cael arian gan awdurdodau lleol. Dangosodd ein hymchwil y gall hynny fod yn feichus, yn enwedig felly i fudiadau llai.
- Roedd grwpiau ffocws y sector gwirfoddol yn sôn am ddiffyg tryloywder yn y ffordd y mae awdurdodau lleol yn dyrannu cyllid. Dywedodd un ymatebydd: 'mae'n sefyllfa ni a nhw, mae'n broses gudd iawn' a 'ble y mae eu rhesymwaith' am y penderfyniadau a wneir? Mae hyn yn awgrymu y byddai eglurder yn y penderfyniadau cyllido a gwell cyfathrebu yn lleol a mwy o gydweithio yn ddatblygiadau cadarnhaol.
- Mewn rhai awdurdodau lleol, fe welsom fod cydweithio yn golygu rhywbeth; mewn rhai eraill, mae'n ymddangos fod cydweithio'n gwanhau pan mae arian yn prinhau.
- Mae ymglymiad pobl ifanc mewn llywodraethiant a gwneud penderfyniadau yn rhan o'r broses mewn mudiadau gwaith ieuenctid, ond mae lefel yr ymglymiad yn amrywio.
- Roedd tystiolaeth o'n cyfweiliadau gyda'r sector statudol yn dangos yn gyson fod pobl ifanc yn cyfrannu'n rheolaidd at brosesau gwneud penderfyniadau mewn cyd-destunau lleol, yn aml trwy gyfrannu at raglenni gwaith ac adeg penodi gweithwyr ieuenctid. Gwelsom lai o enghreifftiau o bobl ifanc yn chwarae rhan amlwg yn y broses gwneud penderfyniadau ar lefel fwy strategol, er bod enghreifftiau o arfer da.

3. Casgliadau

3.1 Mae'r sectorau gwaith ieuenctid gwirfoddol a statudol yng Nghymru yn ceisio cefnogi ein pobl ifanc yn effeithiol, diwallu eu hanghenion a'u galluogi i gyflawni eu potensial fel y genhedlaeth nesaf o oedolion ifanc yng Nghymru. Mae ein hymchwil yn dangos fod y sector yn ceisio galluogi'r gwaith hwn gyda llai o arian a rhwystrau nid ansylweddol wrth gael gafael ar y cyllid hwnnw a gofynion adrodd sy'n deillio o lwyddo i sicrhau cyllid. Nid yw'r adrodd sydd ei angen, y gellir ei ddefnyddio i ddangos deilliannau, yn gyson ar draws y sector, ac mae hynny'n gwanhau effaith gyffredinol yr adroddiadau. Pe bai gofynion adrodd yn cael eu safoni, gellid gwneud

cymariaethau mwy dibynadwy ar draws y sector ynghylch effaith ac effeithiolrwydd gwaith ieuenctid. Mae'r gostyngiad a gofnodwn yn nifer y gwirfoddolwyr ar draws y sector yn debygol o barhau, oherwydd gan fod llai o arian ar gael o nifer cynyddol o ffynonellau, gall y sector gwirfoddol ei chael yn anodd i gynnal eu seilwaith ac o'r herwydd bydd llai o adnoddau ar gael i gefnogi gwirfoddolwyr.

- 3.2 Mae potensial i gynnal dadansoddiad cost a budd o'r sector gwaith ieuenctid yng Nghymru, a byddai hynny'n adeiladu ar syniadau economaidd cydnabyddedig ac arfer gorau cyfredol o'r sector gwaith ieuenctid ledled gwledydd Prydain. Byddai tystiolaeth o ddadansoddiad cost a budd yn galluogi cymhariaeth o'r costau disgwylidig gyda'r buddion disgwylidig (e.e. iechyd, effeithiau cymdeithasol ac amgylcheddol) gwahanol ymagweddau at waith ieuenctid. Byddai'r ddealltwriaeth ehangach hon yn galluogi penderfyniadau mwy gwybodus. Er enghraifft, gall dadansoddiad cost a budd ddarparu data hefyd i helpu rhagfynegi canlyniadau dewisiadau cyllido a'u heffeithiau posib i bobl ifanc.
- 3.3 Hoffem gydnabod cefnogaeth ac anogaeth y mudiadau a'r unigolion a gymerodd ran yn yr ymchwil hwn a chynnig gair o ddiolch. Rydym wedi ymgysylltu â'r sector ar adeg brysur ond wedi llwyddo i gasglu data pwysig a pherthnasol o gyfweiliadau a grwpiau ffocws, trwy ein holiadur, a data o'r llenyddiaeth, ac rydym yn hyderus fod gennym gorff cyfoethog o dystiolaeth i gyfrannu at y casgliadau a amlinellwyd.

4. Argymhellion

- 4.1 Argymhelliad 1: Dangosodd Llywodraeth Cymru ei hymrwymiad i waith ieuenctid yn y blynyddoedd diwethaf. Argymhellwn y dylai Llywodraeth Cymru a phartneriaid eraill barhau i hyrwyddo a datblygu model cynaliadwy a theg o waith ieuenctid yng Nghymru.
- 4.2 Argymhelliad 2: Argymhellwn y dylai Llywodraeth Cymru a phartneriaid eraill ystyried cynaliadwyedd ffrydiau cyllido ar gyfer y sector gwaith ieuenctid a datblygu strategaethau a mecanweithiau i sicrhau y caiff cyllid ei ddosbarthu'n deg.
- 4.3 Argymhelliad 3: Argymhellwn y dylai Llywodraeth Cymru a phartneriaid eraill adnabod ffyrdd o ysgafnhau "baich" biwrocraidd y broses gyllido ar gyfer mudiadau gwaith ieuenctid yn y sectorau gwirfoddol a statudol, gan gynnwys mynediad, gwneud cais ac adrodd.
- 4.4 Argymhelliad 4: Argymhellwn y dylai Llywodraeth Cymru ystyried mynd i'r afael â chyfyngiadau'r data sydd ar gael o ran safoni wrth adrodd ar gyfer cwestiynau archwilio blynyddol y sector statudol, ynghyd â ffyrdd o gasglu data cyfwerth o'r sector gwirfoddol. Efallai y bydd angen darparu cymorth i fudiadau eu cwblhau.

- 4.5 Argymhelliad 5: Argymhellwn y dylai Llywodraeth Cymru a phartneriaid eraill ddarparu hyfforddiant blynyddol ar ysgrifennu ceisiadau grant a chodi arian er mwyn datblygu a hyrwyddo safonau normadol ar draws y sector gwaith ieuenctid.
- 4.6 Argymhelliad 6: Argymhellwn y dylai Llywodraeth Cymru, y sector gwaith ieuenctid statudol, y sector gwaith ieuenctid gwirfoddol a phartneriaid eraill ddatblygu gwell mecanweithiau ar gyfer rhannu atebolrwydd a thryloywder penderfyniadau cyllido, yn lleol, rhanbarthol ac ar draws Cymru, er mwyn sicrhau mynediad teg ac amserol at gyfleoedd cyllido.
- 4.7 Argymhelliad 7: Argymhellwn y dylai Llywodraeth Cymru, y sector gwaith ieuenctid statudol, y sector gwaith ieuenctid gwirfoddol a phartneriaid eraill adnabod a rhannu arfer gorau ar waith cydweithredol ar geisiadau am arian a grantiau i annog a chefnogi gwaith partneriaeth lleol, cenedlaethol a rhanbarthol.
- 4.8 Argymhelliad 8: Argymhellwn y dylai Llywodraeth Cymru a phartneriaid eraill ystyried effaith amrywioldeb yn y penderfyniadau a wneir yn lleol (e.e. dyrannu cyllid RSG ymhob awdurdod lleol) ar y gobaith o sicrhau mynediad teg at waith ieuenctid i bobl ifanc Cymru.
- 4.9 Argymhelliad 9: Argymhellwn y dylai Llywodraeth Cymru fel rhan o'i hymrwymiad i hyrwyddo mynediad at waith ieuenctid i bobl ifanc yng Nghymru, ystyried neilltuo'r RSG er mwyn adnabod symiau enwol y dylid eu neilltuo i gefnogi gwaith ieuenctid yn ardal pob awdurdod lleol.
- 4.10 Argymhelliad 10: Argymhellwn y dylai Llywodraeth Cymru a phartneriaid eraill barhau i ystyried cryfhau'r seiliau deddfwriaethol ar gyfer gwaith ieuenctid yng Nghymru trwy fabwysiadu fframwaith statudol ar gyfer gwaith ieuenctid. Gallai hynny gynnwys sefydlu corff cenedlaethol ar gyfer gwaith ieuenctid allai fod yn gyfrifol am ddsbarthu cyllid i'r sector, cefnogi datblygu'r gweithlu a hyfforddiant a dylanwadu ar ddatblygiadau ar lefel gynllunio ranbarthol.
- 4.11 Argymhelliad 11: Argymhellwn y dylai'r sector gwaith ieuenctid barhau i ystyried cyfranogiad llawn ac ystyrion pobl ifanc yn y broses gwneud penderfyniadau sy'n effeithio arnynt, gan gynnwys ceisiadau grant, a gwariant, y gellid ei wneud trwy gymhwyso safonau cyfranogiad cenedlaethol plant a phobl ifanc (Cafcass Cymru, 2018: <https://www.gov.wales/children-and-young-peoples-national-participation-standards>).
- 4.12 Argymhelliad 12: Argymhellwn y dylai Llywodraeth Cymru barhau gyda cham 3: Dadansoddiad cost budd sy'n adeiladu ar syniadau economaidd cydnabyddedig ac arfer gorau cyfredol o'r sector gwaith ieuenctid ledled gwledydd Prydain a thu hwnt. Darparu data i helpu rhagfynegi canlyniadau penderfyniadau cyllido a'u heffeithiau posib i bobl ifanc.

Adolygiad Cyllido Gwaith Ieuenctid Cam 2: Crynodeb Gweithredol

Awdur(on): Mandy Robbins (Prifysgol Wrecsam), Nichola Welton (Prifysgol Cymru Y Drindod Dewi Sant), Darrel Williams (Prifysgol Cymru Y Drindod Dewi Sant), Robert Leigh (Prifysgol Wrecsam), Louise Cook (Prifysgol Metropolitan Caerdydd), Darren O'Connor (Prifysgol Cymru Y Drindod Dewi Sant) ac Alex Drury, (Prifysgol Wrecsam).

Adroddiad Ymchwil Llawn: Robbins, M; Welton, N; Williams, D; Leigh, R; Cook, L; O'Connor, D; a Drury, A. (2024).; *Astudiaeth Ddichonoldeb Adolygiad o Gyllido Gwaith Ieuenctid*. Cymru, Caerdydd. Llywodraeth Cymru.

Mae'r barnau a fynegir yn yr adroddiad hwn yn rhai'r ymchwilydd ac nid o reidrwydd yn rhai Llywodraeth Cymru

Er mwyn cael mwy o wybodaeth cysylltwch â:

Y tîm ymchwil: Athro Mandy Robbins: Mandy.Robbins@wrexham.ac.uk

Is-adran: Cangen Ymgysylltu Ieuenctid

Llywodraeth Cymru

Parc Cathay

Caerdydd

CF10 3NQ

Ffôn:

Ebost: Youthwork@gov.Wales